

Doktora öğrencisi Tursynbay DAUTULY tarafından «8D02304 – Edebiyat Bilimi» alanında Felsefe Doktoru (PhD) unvanı almak amacıyla sunulan «Tekerleme Türü: Kökeni, Türsel Özellikleri, Tipolojisi» başlıklı doktora tezine ilişkin yabancı danışman (Filoloji Bilimleri Doktoru, Profesör Metin EKICI) tarafından hazırlanan

DEĞERLENDİRME RAPORU

Savunmaya sunulan doktora öğrencisi Tursynbay DAUTULY'un «Tekerleme Türü: Kökeni, Türsel Özellikleri, Tipolojisi» adlı araştırma çalışması henüz tam anlamıyla bilimsel çevrelerde yer almamış özgün bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın temel içeriği, üç ana bölümden oluşmakta olup, bu bölümlerin anlamını açan ve tamamlayan alt bölümlerden oluşmaktadır. Tezin araştırma konusu olarak alınan teşbih, hangi halk folklorunda olursa olsun geniş yaygın şekilde görülen, eski ve köklü bir türdür. Kökeni ve estetik özellikleri açısından da kuşaktan kuşağa aktarılan ruhani mirasımızın özel bir dalını teşkil etmektedir. Bu nedenle, toplumsal rolü ve edebiyattaki önemi temel alınarak kapsamlı bir çalışma olarak nitelendirilebilir.

Tez çalışmasının teorik ve metodolojik temeli olarak edebiyat biliminin kazanımları ve bilimsel araştırmalar esas alınmıştır. Özellikle Kazak folklorundaki teşbihin tarihî gelişimi ve teorisi ile edebiyat alanındaki araştırmacıların teşbihin doğasını ele alan eserleri, çalışmanın temel metodolojik ve bilimsel dayanaklarını oluşturmuştur. S. Seyfullin, A. Baytursunov, M. Auezov, S. Mukanov, M. Gabdullin, Q. Jumaliyev, M. Alimbaev, S. Qasqabasov, K. Matyjanov, J. Bakaev, T. Meshpetuly gibi Kazak bilim insanlarının yanı sıra, Metin Ekici ve Ali Duymaz gibi akademisyenlerinin eserleri ve bilimsel araştırmaları incelenmiş ve gereksinim doğrultusunda kullanılmıştır.

Tezin çalışmasının tüm bölümleri ve alt bölümleri içerik ve mantık açısından birbirleriyle uyum ve tutarlılık içerisinde. Araştırmada yer alan teorik sonuçlar, çıkarımlar ve öneriler somut verilere ve bilim insanlarının görüşlerine dayanılarak titizlikle kanıtlanmıştır. Doktora adayının özgün çıkarımları, edebi metin analizlerine dayanmakta ve somut materyallerle desteklenmektedir.

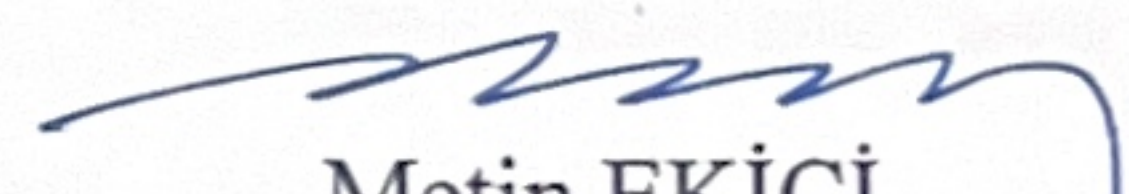
Doktora öğrencisi Tursynbay DAUTULY, araştırma çalışmasının temel içeriğiyle ilgili olarak Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na bağlı Yüksek Atama Komitesi tarafından onaylanan akademik dergilerde ve uluslararası yayın organlarında makaleler yayımlamış, bildiriler sunmuştur. Tezin temel bulguları ve sonuçlarının bilimsel çevrelerde yayımlanması yeterli düzeydedir.

Belirtilen görüşler doğrultusunda, doktora öğrencisi Tursynbay DAUTULY'un

«Tekerleme Türü: Kökeni, Türsel Özellikleri, Tipolojisi» başlıklı doktora tezi, «8D02304 – Edebiyat Bilimi» uzmanlık alanı kapsamında Felsefe Doktoru (PhD) unvanına layık görülmektedir. Bu bağlamda, söz konusu çalışmanın bu alandaki öncü araştırmalardan biri olduğu ve edebiyat bilimine önemli bir katkı sunduğu göz önünde bulundurularak, tez çalışmasının doktora jürisinde savunmaya sunulması bilimsel açıdan uygun görülmektedir.

Yabancı danışman:

Filoloji bilimleri doktoru, profesör

Metin EKİCİ

Докторант Тұрсынбай Даутұлының «8D02304 – Әдебиеттану» саласында Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған «Жаңылтпаш жанры: шығу тегі, жанрлық ерекшеліктері, типологиясы» атты докторлық диссертациясына шетелдік кеңесшінің (филология ғылымдарының докторы, профессор Метин ЕКИДЖИ)
ШКІРІ

Докторант Тұрсынбай Даутұлының қорғауға ұсынған «Жаңылтпаш жанры: шығу тегі, жанрлық ерекшеліктері, типологиясы» атты зерттеу жұмысын әзірше ғылыми ортада кеңінен зерттелмеген өзіндік еңбек ретінде бағалауға болады.

Зерттеу негізі үш басты тараудан, бұл тараулардың мәнін ашатын және оны толықтыратын бөліктерден тұрады. Диссертацияның зерттеу тақырыбы ретінде таңдалған жаңылтпаш, қай халықтың фольклорында болмасын кеңінен таралған, ежелгі және дәстүрлік жанр болып табылады. Ол өзінің шығу тегі мен эстетикалық ерекшеліктері тұрғысынан ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан рухани мұрамыздың бөлек саласын құрайды. Осыған орай, қоғамдағы рөлі мен әдебиеттегі маңызын негізге ала отырып, бұны кешенді еңбек ретінде сипаттауға болады.

Диссертациялық жұмыстың теориялық және әдіснамалық негізі ретінде әдебиеттану ғылымының жетістіктері мен ғылыми зерттеулер алынған. Әсіресе, қазақ фольклорындағы жаңылтпаштың тарихи дамуы мен теориясы, сондай-ақ әдебиет саласындағы зерттеушілердің жаңылтпаш табиғаты туралы туындылары бұл зерттеудің негізгі әдіснамалық және ғылыми тірегі болып табылады. Зерттеу барысында С. Сейфуллин, А. Байтұрсынұлы, М. Әуезов, С. Мұқанов, М. Ғабдуллин, Қ. Жұмалиев, М. Әлімбаев, С. Қасқабасов, Қ. Матыжанов, Ж. Бақаев, Т. Мешпетұлы сияқты қазақ ғалымдарымен қатар, Метин Екиджи және Али Дуймаз сияқты академиктердің еңбектері мен ғылыми зерттеулері сараланып, қажеттілігіне қарай пайдаланылған.

Диссертациялық жұмыстың барлық тараулары мен бөліктері мазмұны мен қисыны тұрғысынан бір-бірімен үйлесімді әрі жүйелі. Зерттеудегі теориялық тұжырымдар, қорытындылар мен ұсыныстар нақты мәліметтерге және ғалымдардың пікірлеріне сүйене отырып, мұқият дәлелденген. Докторанттың өзіндік тұжырымдары әдеби мәтіндердің талдауына сүйенген және нақты материалдармен дәлелденген.

Докторант Тұрсынбай Даутұлы зерттеу жұмысының негізгі мазмұнына қатысты Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Жоғары аттестациялық комитеті бекіткен ғылыми журналдарда және халықаралық басылымдарда мақалалар жариялап, баяндамалар жасаған. Диссертацияның негізгі зерттеу қорытындылары мен нәтижелерінің ғылыми ортада жариялануы жеткілікті деңгейде.

Жоғарыдағы пікірлер негізінде, докторант Тұрсынбай Даутұлының ұсынған «Жаңылтпаш жанры: шығу тегі, жанрлық ерекшеліктері, типологиясы» атты докторлық диссертациясы «8D02304-Әдебиеттану» мамандығы бойынша Философия докторы (PhD) дәрежесіне лайықты деп танылады. Сондықтан, бұл еңбектің осы салада жүргізілген озық зерттеулердің бірі екендігін және әдебиеттану ғылымына елеулі үлес қосқанын ескере отырып, диссертациялық жұмыстың докторлық кеңес алдында қорғауға ұсынылуы ғылыми тұрғыдан орынды деп саналады.

Шетелдік кеңесші:

филология ғылымдарының докторы,
профессор Метин ЕКИДЖИ